

CONDAMNAREA ȘI MOARTEA LUI VASILE MILITARU

VASILE NOVAC*

Tribunalul Militar Craiova, în deplasare la Pitești, prin Sentința nr. 390, dată în ședința publică din 20 iunie 1959, prin Completul de Judecată format din: Csaka Eduard, locotenent colonel de justiție, ca președinte, căpitan Floroiu Gh. și maior Răuță Dumitru, ca asesori populari, locotenentul major de justiție Vasilescu Vasile, ca procuror, și avocatul Tănăsescu C, ca secretar, condamnă la ani grei de închisoare un grup de 14 piteșteni, după cum urmează: 1. Broșteanu Ion - 24 ani muncă silnică; 2. Racoviță Traian - 25 ani temniță grea; 3. Bărbulescu Tănase - 18 ani muncă silnică; 4. Maimarolu Ion - 20 ani temniță grea; 5. Săndulescu Alexandru - 23 ani temniță grea. 6. Panciu Ion - 25 ani temniță grea; 7. Caridis Ion - 20 ani temniță grea; 8. Părvulescu Alexandru - 18 ani muncă silnică; 9. Militaru Vasile - 20 ani temniță grea, 10 ani degradare civică, pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale, 12 ani închisoare corecțională pentru deținere de publicații interzise, dispune confiscarea totală a averii personale a condamnatului, se comută detenția de la 8 ianuarie 1959, îl obligă la 1000 (una mie) cheltuieli de judecată; 10. Constantinescu Atanase - 18 ani muncă silnică; 11. Postelnicescu Ion - 22 ani temniță grea; 12. Gheorghe A. Gh. - 16 ani muncă silnică; 13. Predescu Constantin - 20 ani temniță grea; 14. Vulcan Cristu - 18 ani muncă silnică.

Conform acuzației procurorului, acești cetățeni s-au făcut vinovați, în concepția sa, că ar fi fost „niște vechi legionari, foști moșieri expropriați, foști ofițeri ai Armatei burgheză-moșierești, îmbâcsiți de ideologia trecutului” și că „în discuțiile purtate, au adus grave insulte și calomnii organelor de stat și de partid din R. P. R. și U. R. S. S., precum și întregului lagăr socialist... ei se adunau în mod organizat, pentru a asculta și comenta și difuza știrile calomnioase transmise de emisiunile de radio imperialiste și de a face propagandă dușmănoasă, în mod organizat, sperând într-un eventual război, preconizând căderea actualului regim de la putere”¹.

Ne vom ocupa, în continuare, doar de cele ce putem afla din această sentință despre poetul și gazetarul Vasile Militaru.

Datele personale sunt următoarele: „Militaru Vasile, născut la 21 septembrie 1885, în comuna Dobreni-Câmpurel regiunea București, fiul lui Ghiță și Dinca; funcționar de stat și scriitor, căsătorit, fără copii, posedă una casă de locuit în București

* Muzeul Județean Argeș, Pitești.

¹ Arhivele Militare Istorice Române „General Radu Rosetti”, Pitești, fond Tribunalul Militar Craiova, dos. nr. 387/1959, f. 321,322 și 334. În continuare, se va cita: AMIR.

strada Aviator Zorileanu nr. 76... studii 3 clase elementare, părinți agricultori cu 3-4 pogoane teren și 8 copii, cu ultimul domiciliu în București strada Louis Blanc nr. 8, raionul Stalin regiunea București².

Tribunalul Militar a cerut ca ședința să fie secretă, fiind vorba „de o organizație subversivă îndreptată împotriva securității statului”. I s-a fixat ca avocat din oficiu pe Popescu Eugenia. Avocata socotește că scrierile sale „se înglobează în infracțiunea cea mai gravă”. Solicită, totuși, circumstanțe atenuante, bazată pe certificatele medicale care atestă starea precară de sănătate a inculpatului pe care-l apără, printre care tensiunea arterială mult mărită, și ceea ce ar fi putut conta în fața judecătorilor, „originea socială sănătoasă... arătând că tatăl său a luat parte activă la Răscoala Țărănească din 1888, după cum rezultă din cartea „Răscoala Țăranilor” din acea vreme”³.

Vasile Militaru a solicitat să se ceară de la Institutul dr. Parhon din București copia după Fișa sa de Consultație nr. 15125 și o expertiză medicală care să constate responsabilitatea sa. S-au respins cererile apărării⁴.

În ultimul său cuvânt, Vasile Militaru arată că, „pentru prima dată apare în fața instanțelor penale și că el, toată viața lui nu a făcut altceva decât s-a ocupat cu diferite scrieri și, în special, cu poezii; cere aplicarea de circumstanțe atenuante, ținând cont că este om în vârstă și bolnăvicios”⁵.

Tribunalul Militar Craiova stabilește vinovăția, în conformitate cu acuzațiile procurorului militar Vasilescu Vasile: „În fapt. Elementele dușmănoase orânduirii democrat-populare din țara noastră s-au organizat în mai multe grupuri în orașul Pitești și au desfășurat, în mod sistematic, o activitate dușmănoasă împotriva ordinii sociale din R. P. R., aceștia regretând pozițiile social-politice și economice pierdute. S-au grupat toți moșierii, legionarii, ofițerii deblocați, P. N. Ț.-iștii, elemente declasate și imorale, manifestându-și ura lor, prin comentariile defavorabile realizărilor obținute de partid și de guvern în anii democrației populare.

Prin activitatea lor, au propagat o psihoză de război, prin difuzarea știrilor calomnioase audiate de la posturile de radio imperialiste la adresa lagărului socialist, căutând să semene neîncredere în triumful acestei orânduirii sociale, prin discuțiile purtate asupra evenimentelor internaționale, preconizând în grup și schimbarea regimului democrat popular din țara noastră și venirea la putere a vechilor partide burgheze, moșierești și fasciste, din care toți au făcut parte, revendicându-și vechile poziții de exploatatori”⁶.

După aceea, se trece la stabilirea „vinovăției” fiecărui inculpat. Ne vom opri doar la a lui Vasile Militaru: „9. Militaru Vasile, în anul 1932, a început o activitate gazetărească, în care s-a manifestat ca dușman al clasei muncitoare, prin scrierile sale naționaliste și antisemite, cu caracter legionar; a scris o serie de poezii, proze, fabule, cugetări etc., în ziarul „Porunca Vremii”. Toate aceste înscrisuri aveau un caracter legionar și, în această calitate de redactor al gazetei „Porunca Vremii”, a cunoscut o

² *Ibidem*, f. 322.

³ *Ibidem*, f. 323.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*, f. 324.

⁶ *Ibidem*.

serie de legionari, cu care a întreținut legături, prin publicațiunile sale, elogiind acțiunile legionarilor, participând la diferite sărbători organizate de către conducătorii legionari, sub numele de „Radu Barbă“, nume sub care se publică diferite ilustrații legionare⁷. După aceea, este incriminat pentru activitatea desfășurată în timpul regimului comunist: „În anul 1951, în urma unor acțiuni dușmănoase întreprinse de unii legionari și de care inculpatul a luat cunoștință, nu i-a denunțat organelor în drept, fapt pentru care a fost reținut un an de zile administrativ și, în urma eliberării, a scris o serie de poezii cu conținut dușmănos, și anume *Psalm*, *La moartea lui Octavian Goga*, *Crăciunul 1951*, *Strigăt către domnul vieții*, *Sub Lanțuri*, și altele, care dovedesc, cu prisosință, concepțiile sale legionare și ura față de orânduirea democrat-populară, înscrisuri ce se află în vol. II, P. 17-58. De asemenea, atitudinea inculpatului dovedită și prin poeziile sale: *Un congres de interes* și *Doi câini*, în care inculpatul Militaru Vasile aduce cele mai josnice calomnii lagărului socialist⁸.

După acuzațiile legate de trecutul său și de conținutul anticomunist al unora dintre poeziile sale confiscate de Securitatea din Pitești, prin, pe atunci colonelul Mihuț, viitor general, tatăl Mariane Mihuț și socrul lui Victor Rebenciuc, ambii mari actori ai scenei române⁹, se trece la „crimele“ săvârșite înaintea arestării: „Prin intermediul soției sale, Ecaterina Militaru [de fapt a doua soție], artistă la Teatrul din Pitești [sub numele Telly Barbu], ia legătura cu o serie de elemente dușmănoase, ca legionarii: Panciu Ioan, cât și cu Constantinescu Atanase, Racoviță Traian, Pârvolescu Alexandru și alții, cu care poartă discuții în mod organizat și care au un caracter profund dușmănos și reacționar.

Ascultând în mod frecvent posturile de radio imperialiste, știri ce le discuta împreună cu ceilalți din cercul lui, de asemenea, tot împreună cu aceștia, citeau și poeziile cu caracter dușmănos scrise de el și pentru care se mândrea că a fost felicitat de către legionarul Moța.

Activitatea inculpatului a fost dusă până în anul 1959, 8 ianuarie, împreună cu ceilalți inculpați: Panciu Ion, legionar, Racoviță Traian și Pârvolescu Alexandru, cu care purta cele mai reacționare discuții și, împreună cu aceștia, a participat și la o ședință de spiritism¹⁰.

O ultimă vină ce i-a fost pusă în spate a fost participarea la slujbele religioase de la București. Acuzatorii n-au știut și n-au consemnat că, și la Pitești, frecvența Biserica Sf. Ioan, după cum ne-a informat părintele Drăgușin care are deosebită considerație față de acest enoriaș de seamă al sfinției sale. Iată se susține Tribunalul Militar Craiova:

„De asemenea, inculpatul Militaru Vasile a mai desfășurat o activitate similară și la București, făcând parte din Consiliul Parohial al Bisericii Parcul Domeniilor, unde erau membri o serie de elemente reacționare și dușmănoase (în prezent arestate), citindu-se poeziile scrise de el, în urma căreia își manifesta dorința de schimbarea regimului democrat-popular, împreună cu toți¹¹.

⁷ *Ibidem*, f. 330.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Informații de la Ecaterina Militaru, cunoscută ca actrița Telly Barbu, care ne-a dăruit și niște fotografii ale soțului său.

¹⁰ AMIR, fond. cit., f. 330.

¹¹ *Ibidem*, f. 330-331.

La primele cercetări, după opinia Tribunalului, Vasile Militaru și-a recunoscut numai în parte faptele ce i se pun în sarcină, deși au fost dovedite, corpurile delictive fiind la dosarul II, p. 15-58. În fața Tribunalului, Vasile Militaru și-a menținut declarațiile anterioare, arătând că are 73 de ani, ceea ce corespunde cu declarația actriței Telly Barbu.

„Recunoaște că a fost ziarist la ziarul legionar „Porunca vremii“, unde a scris: versuri, poezii, fabule, cugetări etc., poezii pentru care a fost felicitat personal de legionarul Ion Moța. Recunoaște că la domiciliul său, s-au găsit o serie de poezii care au un caracter dușmănos la adresa regimului democrat-popular. De asemenea, recunoaște că a participat la grupul elementelor dușmănoase la domiciliul lui Ion Panciu, unde a întâlnit pe toți complotiștii, de asemenea că participa în mod frecvent la preotul Postelnicescu acasă, unde asculta posturile de radio imperialiste și pe care le comenta în mod dușmănos la adresa regimului democrat popular.

De asemenea, recunoaște că a făcut parte din parohia bisericii din București și unde a întâlnit mai multe elemente la preotul Manta acasă...

Inculpatul, în apărarea sa, a pus o serie de acte medicale, care însă, nu-l absoarbe (?) de răspunderea penală¹².

Stând de vorbă cu soția sa, Telly Barabu, putem face câteva corectări și adăugiri: s-a născut la 19 septembrie 1886, în comuna Dobreni-Câmpurel județul Ilfov, ca fiu al lui Ghiță Militaru și al Tincăi și s-a căsătorit a doua oară cu Barbu Ecaterina (Telly), la 17 ianuarie 1946. Ecaterina se născuse la 12 decembrie 1908. Ea a declarat că a fost trimis la Penitenciarul din Ocnele Mari de către colonelul Mihuț. Datorită regimului de exterminare din închisoare, a decedat la 8 iulie 1959, la Ocnele Mari, la 18 zile de la pronunțarea sentinței prin care i se dădeau 20 de ani de temniță grea. Prin grija soției, i-au apărut: *Divina zidire, Sinteză biblică în versuri*, Editura Lumină din lumină, 1993, și *Șoaptele Îngerilor și Poemele Nemuririi*, tot la Editura Lumină din lumină, 1995.

În anul 1996, Curtea Supremă de Justiție, Secția Penală, prin Decizia nr. 2331/1996, „a admis recursul în anulare declarat de procurorul general împotriva Sentinței nr. 390 din 20 iunie 1959 a Tribunalului Militar Craiova... privind pe inculpații Militaru Vasile, Postelnicescu Ion și Maimarolu Ioan.

Casează hotărârile atacate și, în baza art. 11 pct. 2 lit. a, raportat la art. 10 lit. d Cod Penal, achită pe inculpatul Militaru Vasile pentru infracțiunile de uneltire contra ordinii sociale, prevăzută de art. 209 pct. 2 lit. a și b. din Codul Penal anterior și deținere de publicații interzise prevăzută de art. 325 alin. 3 lit. c din Codul Penal anterior...

Înlătură pentru toți inculpații, pedeapsa complementară a confiscării averii¹³.

Din cele prezentate mai sus, se pot desprinde câteva observații:

Regimul comunist a făcut toate eforturile pentru a condamna și închide pe toți intelectualii și pe toți cei ce făcuseră parte din partidele existente înainte de venirea la putere a noului regim și pe toți cei ce aparțineau fostelor clase mai avute.

În ceea ce privește pe Vasile Militaru, putem observa că este adevărat că a fost un poet naționalist, antisemit și profund anticomunist înainte de al II-lea război

¹² *Ibidem*, f. 331.

¹³ *Ibidem*.

mondial. Dovadă, pentru antisemitism, poezia *Doi călători*, iar pentru anticomunism, poezia *Măgarul Comunist*. A cântat Războiul antisovietic. Erau suficiente motive pentru comuniști pentru a-l pedepsi. Dacă a mai scris și poezii anticomuniste și antisovietice, în timpul dictaturii comuniste, era un motiv în plus pentru a-l condamna. Ni se pare puerilă, dar și elocventă pentru lipsa de libertate și pentru sfidarea drepturilor elementare ale omului să condamni la ani grei de închisoare niște cetățeni pentru simplul fapt de a asculta posturi de radio străine, chiar și pentru comentarea acestor știri.

Este evident, că Vasile Militaru, ca și mulți intelectuali, muncitori și țărani români, a avut o atitudine anticomunistă și antisovietică, dar suntem convinși că judecătorii au exagerat caracterul de complotiști și forma foarte organizată a acțiunilor de care au fost acuzați. Aceste exagerări, credem, erau făcute în scopul de a avea pretexte pentru condamnări cât mai grele. Nu credem că grupul de la Pitești își propusese schimbarea regimului. Evident, că ei, ca și majoritatea românilor ar fi dorit realizarea acestui deziderat, dar ei au fost simpli comentatori, pentru că nu găsiseră mijloacele de înfăptuire.

Prin condamnarea lor, regimul spera să bage spaima în toți cetățenii, pentru a nu încerca vre-o formă de protest.

Nu avem dovezi scrise despre torturile, umilințele și metodele de exterminare la care a fost supus Vasile Militaru în detenția de la Ocnele Mari. Dar faptul că a decedat chiar în anul arestării și condamnării este destul de elocvent.

THE CONVICTION AND THE DEATH OF VASILE MILITARU

Abstract

The writer Vasile Militaru, age 74, is tried and convicted, together with other 13 indicted, on 20th of June 1959. He was convicted to 20 years of hard penalty, 10 years for crime of conspiracy against social order, 12 years of relative to misdemeanors penalty for holding of forbidden publications, the seizure of the entire wealth and the payment of 1.000 lei judiciary expense. Finally he was accused because he listened and commented upon western radio broadcasts and because he wrote poems against the communist regime, such as: *Psalm*, *To the dea of Octavian Goga*, *The Christmans of 1951*, *Shout at the Lord of Life*.

Because of the extermination regim from the jail he did on the 8th of July 1959, to Ocnele Mari, 18 days after the passing of the sentence.